

**Svartbag (*Larus marinus* L.) og Norsk Sildemaage
(*Larus fuscus intermedius* Schiøler) Ynglefugle
ved Samsø.**

Af BERNT LØPPENTHIN.

(With a Summary in English: Great and Lesser Black-backed Gulls
breeding near the Island of Samsø.)

I de Aar, jeg har besøgt Stavnsfjord og Øerne Nordøst derfor, først som Naturfredningsraadets, senere som Reservatraadets Tilsynsførende, har jeg haft Opmærksomheden henvendt paa eventuel Yngleforekomst af de to nævnte Maagearter. Mine Besøg er faldet i Forsomrene 1933, 1934, 1937, 1938 samt hvert Aar i Tiden 1940—46.

Efterhaanden som Ederfuglenes Antal i Omraadet tog til, kunde man forvente Indvandring af Svartbag, der jo fra 1930 kendtes som Ynglefugl ved Læsø (RASMUSSEN, Dansk Ornith. Foren. Tidsskr., **25**, 1931, p. 125), og faktisk har jeg ved næsten alle Besøgene iagttaget voksne Svartbage parvis, men Arten har næppe forsøgt at yngle før efter 1940. Jeg skal herefter gøre Rede for tilsyneladende udparrede Svartbage, som jeg har iagttaget i og lige uden for Stavnsfjord ovennævnte Aar. Enlige, udfarvede Svartbage saavel som Ungfugle, der her som andetsteds flakker omkring paa Fourageringstogter, ser jeg helt bort fra i denne Forbindelse.

1933 iagttog jeg ♂♀ 13. Maj paa Lindholm, hvor de stod ved Siden af hinanden paa en stor Sten. Fuglene fløj bort, da Baaden nærmede sig; der var ingen Tegn til Ynglen.

1934 holdt antagelig 2 Par Svartbage til i Stavnsfjord. 27. Maj saas ♂♀ sammen paa en Sten ved Sværm. 29. Maj saas 2 + 2 ved hver sin Ende af Hjortholm; af det ene Par havde ♀ (d. v. s. den mindste Fugl) endnu mørkebrun Overside. Der var ingen Tegn til Ynglen.

1937 saas ♂♀ paa Lilleøre 23. Maj. Paa denne Halvø er der dog ingen Mulighed for, at Arten kan yngle.

1938 og 1940 iagttog jeg ingen udparrede Svartbage i eller ved Stavnsfjord.

1941 saas et Par paa Høsepolden 26. Maj. Fuglene opførte sig ikke, som om de havde Yngel.

1942 holdt 1 Par til i Stavnsfjord. 25. Maj iagttoges Fuglene paa Holmen Ørhage Nordøst for Eskeholm. 27. Maj saas ♂♀, utvivlsomt samme Par, omkring Karlskold og Mejlesholm. En af Fuglene skreg, men om de har haft Æg eller ej, skal være usagt; i bekræftende Fald har de været indsamlet sammen med Sølvmaageæg.

1943 iagttoges gamle Svartbage omkring Hjortholm, men ingen Tegn til Ynglen.

1944 saas et Par ved Høsepolden 26. Maj. Dette Aar synes Svartbagen at have forsøgt at yngle paa Bosserne, hvorfra jeg fik overladt et Æg, som Brattingsborgs Maageægsamlere havde taget "fra en paabegyndt Rede" 12. Maj. Desværre havde man ikke haft Opmærksomheden henvendt paa de tilhørende Fugle. Da jeg besøgte Øen 27. Maj kunde jeg ikke konstatere noget Tegn paa ynglende Svartbag. — I denne Forbindelse skal nævnes C. GRILL's Angivelse af Fund af Svartbag som Ynglefugl paa Bosserne 12. Juni 1871 (sml. COLLIN og N. KJÆRBØLLING: Skandinaviens Fugle, 1875—77, p. 840). Meddelelsen vakte ikke Tiltro hos Eftertidens Forfattere, der oftest antog, at det havde drejet sig om store Sølvmaageæg. Den GRILL'ske Ægsamling, der grundlagdes af Dyrslæge C. GRILL og udbyggedes af Sønnen Læge THORGRIM GRILL, købtes efter sidstnævntes Død 1936 af Dr. BØJE BENZON, der skænkede den til Zoologisk Museum. Ved denne Lejlighed gennemgik jeg Samlingen meget nøje og fandt ingen Svartbagæg fra Danmark; ejheller i det medfølgende Katalog var et saadant Kuld nævnt. Det skal være usagt, om det GRILL'ske Fund virkelig har været en Rede af Svartbag; maaske har det drejet sig om Æg, der ikke kunde præpareres; den sene Dato kan fremkalde denne Formodning. C. GRILL (l. c.) angiver udtrykkelig, at Svartbagen ikke ynglede regelmæssigt paa Bosserne. Sølvmaagen synes forøvrigt heller aldrig at have været regelmæssig Ynglefugl her.

1945 har Svartbagen utvivlsomt ynglet i Stavnsfjord eller gjort Forsøg paa det. 20. Maj iagttog jeg et Par, der stod paa nogle store Sten ved Nordenden af Hjortholm; Fuglene fløj "kagende" omkring og satte sig igen. De var hele Tiden meget opmærksomme, men Yngel fandt jeg ikke; Æggene var sikkert

samlet sammen med Sølvmaageæg, og et nyt Kuld var endnu ikke produceret. 24. Maj saas et Par Svartbage — utvivlsomt det samme som just omtalt — mellem Lilleholm og Hjortholm. Et Par Svartbage, der iagttoges ved Nordenden af Besser Rev 23. Maj, syntes ikke at have Yngel; det kunde ikke afgøres, om det var de samme Fugle som nævnt ovenfor fra Fjordens vestlige Del.

1946 bragte endelig Beviset for, at Svartbagen hører til Stavnsfjords Ynglefugle. Jeg havde dette Aar lagt Rejsen temmelig sent for at kunne undersøge Omraadet en passende Tid efter Ægsamlingens Ophør 25. Maj. Hvis Svartbagenes tidlige Kuld skulde være gaaet til, vilde der være Chance for at finde et Omlæg. Min første Dag i Stavnsfjord, 4. Juni, tilbragtes mest paa Mejlesholm, som jeg straks søgte for Sildemaagernes Skyld. Hver Gang jeg nærmede mig Øens Vestside, havde jeg et Par meget urolige Svartbage over mig, men hverken paa Mejlesholm eller paa den østligste af Smaaholmene mellen denne Ø og Hjortholm fandt jeg deres Yngel. De kommende 3 Dage var jeg optaget andre Steder i Omraadet, men da jeg 8. Juni nærmede mig Nordenden af Hjortholm, var Svartbagene over mig paa ganske samme Maade som 4 Dage tidligere; efter Fuglenes Opførsel vilde jeg anse Tilstedeværelse af Unger for sandsynligst, og ved nøjere Eftersyn paa Resten af Smaaholmene mellem Hjortholm og Mejlesholm, hvor der ikke var samlet Æg 1946, fandt jeg da ogsaa 2 ca. 3 Uger gamle Svartbagunger, der trykkede sig mellem Stenene. — Foruden det her omtalte Par Svartbage observeredes dette Aar 2 udfarvede Fugle, der viste nogen Uro, ved Besser Rev 5. Juni, men Parret fortrak igen, og nogen Rede fandtes ikke.

Bortset fra en enkelt eller ganske faa Sildemaager, som jeg har set følge Rutebaaden Syd for Samsø ved et Par tidligere Besøg, iagttog jeg først 1942 denne Art ved Samsø. Da jeg besøgte Bosserne 29. Maj dette Aar, holdt et Par til ved den østlige Del af Store Bos, men de havde ingen Rede; det drejede sig sikkert om et omflakkende Par fra Kolonien paa Anholt.

1943 iagttoges ingen Sildemaager i Omraadet.

1944 saas 2 Par Sildemaager paa Vejro 27. Maj, og Reden af det ene Par fandtes med 2 Æg. Paa Mejlesholm havde 3 Par fast Standplads. Reden af det ene Par fandtes med 3 Æg 28. Maj; de andre to havde sikkert mistet deres Kuld ved Æg-samlingen og endnu ikke faaet Tid at producere et nyt.

1945 holdt 2-3 Par til paa nøjagtig samme Plet paa Mejlesholm, hvor Sildemaagerne havde staaet Aaret før. 20. Maj fandtes et henkastet Æg, men ellers var Æggene indsamlet sammen med Sølvmaageæggene fra Øen. Vejro havde jeg ikke Lejlighed til at undersøge dette Aar.

1946 fandt jeg 10 Reder med Æg af Sildemaage paa Mejlesholm 4. Juni; deraf laa de 8 paa samme Sted, hvor Sildemaagerne havde holdt til de to foregaaende Aar; 2 Reder laa et halvt Hundrede m Nordøst for dette Sted. Endvidere iagttoges 1 Par paa Ydersteholm, hvor dets Rede med 3 Æg fandtes 9. Juni. Paa Vejro, som jeg besøgte 7. Juni, saa jeg en enkelt Sildemaage, men jeg kunde ikke konstatere, om den havde Yngel paa Øen.

Antagelig er den samske Sildemaagebestand dannet af Udflyttere fra Kolonien paa Anholt. Fuglenes Rygfarve er meget mørkegraa, mindende om Svartbagens. De maa derfor henføres til Underarten *Larus fuscus intermedius* Schiøler.

SUMMARY IN ENGLISH

Great and Lesser Black-backed Gulls breeding near the Island of Samsø.

The Great Black-backed Gull, *Larus marinus*, was likely to become a resident and breeding bird in Stavnsfjord at the island of Samsø in the Kattegat owing to the breeding colony of Common Eiders, which had increased considerably during the last 15 years. Since 1933 the district concerned was visited almost every spring by the author, and regularly adult Great Black-backed Gulls were observed in pairs, but no breeding record was obtained till 1944, when an egg was taken on an islet in the neighbourhood by a local inhabitant collecting gull's eggs for food. During my visit in the spring of 1945 a pair was observed, which most likely had lost its clutch, the latter having been collected together with eggs of Herring-Gulls.

On June 8th 1946 the author found 2 young birds of an age about 3 weeks on a very small islet in Stavnsfjord; the parents were very anxious and noisy.

The Lesser Black-backed Gull appeared in the spring of 1942, but that year hardly breeding. In 1943 I observed no Lesser Black-backed Gulls, but from 1944 this species has bred constantly in the district concerned. In 1944 a small colony of 3 pairs was found on an islet, Mejlesholm, in Stavnsfjord, and 2 pairs were seen on Vejro in the Kattegat east of this place. In the following two springs it was not possible to examine Vejro sufficiently. On Mejlesholm 2 or 3 pairs were observed in 1945 at exactly the same spot as the year before. In 1946 I found 11 nests in Stavnsfjord, 10 on Mejlesholm, 1 on the neighbouring islet; 8 of the nests from Mejlesholm were placed on the same locality as occupied by the Lesser Black-backed Gulls the two preceding years, while 2 were placed some 50 meters apart. The Lesser Black-backed Gulls breeding in the Kattegat belong to the same subspecies as the birds inhabiting Norway and western Sweden, *Larus fuscus intermedius* Schiøler.
